

Права потерпілих

Особа, яка пережила серйозний міжнародний злочин, включаючи сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, має вибір подати заяву про злочин. Цей вибір глибоко особистий і правильної відповіді немає. Ця брошура розроблена, щоб допомогти постраждалим прийняти обґрунтовані рішення подати заяву про злочин.

Після отримання заяви про злочин прокурор/слідчий має 24 години для відкриття кримінального провадження.

Заяву може бути подано лише за справжньої та усвідомленої згоди потерпілих, і вони мають право на поведінку з гідністю та повагою протягом усього процесу кримінального правосуддя в Україні.

Статус потерпілого виникає з моменту подання заяви про злочин прокурору/слідчому або пізніше шляхом звернення до слідчого чи прокурора з клопотанням про визнання потерпілим (ст. 55 Кримінального процесуального кодексу).

Потерпілий, серед іншого, має право:

- брати участь у провадженні шляхом отримання інформації про стан провадження, подання доказів, заявленні відводів, клопотань, скарг;
- мати представника (в тому числі на безоплатну правову допомогу);
- брати участь у судових засіданнях;
- після персональної оцінки ризиків, на заходи захисту потерпілих та/або членів сім'ї у разі ризику заподіяння шкоди (повний перелік прав див. ст. 56 Кримінального процесуального кодексу).

ВАЖЛИВО!

Потерпілий може брати участь у провадженні особисто або через представника. У той час як потерпілий може обрати будь-якого юриста для отримання консультації, доступ до матеріалів кримінальної справи мають лише уповноважені адвокати.

Потенційні переваги кримінального провадження:

- притягнення до відповідальності безпосереднього виконавця, а також командирів
- сприяння більш широкому переслідуванню політичного та військового командування
- встановлення офіційного обліку злочинів, вчинених в Україні
- спрощення доступу до репарацій та інших компенсацій, встановлених законом
- розгляд справи в міжнародних трибуналах

Прокурор/слідчий дізнався про можливий злочин – протягом 24 годин відкриває провадження шляхом внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Досудове розслідування

Повідомлення про підозру (у разі встановлення підозрюваного)

Закінчення досудового розслідування:
Провадження або закрито, або направлено до суду

Підготовче судове провадження (тривалість не визначена) - місцевий суд вирішує питання щодо можливості подальшого судового розгляду і виносить ухвалу

Судовий розгляд

- Розумний строк для розгляду справи (не визначено, згідно з ЄСПЛ – не більше 3 років)
- Обмежується обвинувальним актом; прокурор може змінити обвинувачення (за згодою вищого прокурора)
- Суд може викликати потерпілого для допиту у разі потреби

Апеляційне та касаційне провадження (необов'язково)

Виконання вироку

Чого очікувати від кримінального провадження: інформація для свідків та потерпілих від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом

Якщо у зв'язку з війною Ви стали свідком або постраждали від :

- зґвалтування,
- сексуального рабства або експлуатації,
- примушування до зайняття проституцією,
- примусової вагітності або шлюбу,
- примусового аборту, стерилізації або кастрації,
- примушування до статевих актів з третьою особою або до споглядання статевих актів,
- сексуального калічення та катування (включаючи ураження статевих органів електричним струмом),
- торгівлі людьми з метою сексуального насильства та/або експлуатації,
- примусове оголення сексуального характеру,
- чи будь-якої іншої форми сексуального насильства, а також погрози або спроби його вчинення

Ви можете повідомити про злочин до Національної поліції України або до Управління по роботі зі злочинами сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (СНПК) Офісу Генерального прокурора України (+38099-525-01-56).

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Це не єдині злочини, які розслідують національні органи досудового розслідування, і потерпілі та свідки сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, можуть також бути потерпілими або свідками інших злочинів. Україна готова розслідувати всі злочини, пов'язані з війною, тому, будь ласка, зв'яжіться з нами.

Досудове розслідування

На цьому етапі потерпілого за його згодою слідчий допитує про злочин. Потерпілому може безоплатно надаватися допомога адвоката, психолога та/або перекладача.

Прокурор/слідчий за згодою потерпілого та у разі необхідності може змінити ідентифікаційні дані потерпілого для цілей провадження з метою захисту особи.

Допит може бути записано на відео, для подальшого використання для цілей судово-психологічної експертизи або під час судового розгляду з дозволу судді.

У разі необхідності слідчий за згодою потерпілого може також призначити судово-медичну чи іншу експертизу.

Матеріали слідства є конфіденційними, доступ до них мають лише сторони провадження, крім випадків, коли прокурор приймає рішення про надання доступу іншим особам.

Після того, як буде зібрано достатньо доказів та встановлено особу зловмисника, слідчий/прокурор повідомляє його про підозру, а згодом передає обвинувальний акт до суду.

Судовий розгляд

Після передачі справи до суду із обвинувальним актом закон не встановлює строки судового розгляду, але тривалість повинна бути розумною. На практиці це може зайняти від кількох місяців до кількох років.

Більшість справ сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом наразі розглядаються у спеціальному порядку (*in absentia*), де обвинувачені не беруть особистої участі та їх представляють адвокати призначені державою.

Більшість справ сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом розглядаються в закритих судових засіданнях, куди сторонні особи не допускаються.

Потерпілий може бути викликаний до суду для допиту. Допит також може проводитися через відеозв'язок з будь-якого іншого суду в країні або за допомогою власних технічних засобів потерпілого, за клопотанням сторони справи або за власною ініціативою суду.

Відшкодування шкоди і репарації

На будь-якій стадії кримінального провадження, до початку розгляду справи по суті, потерпілий може пред'явити цивільний позов про відшкодування шкоди в рамках кримінальної справи.

Потерпілий також може подати до місцевого суду окремий цивільний позов про відшкодування збитків і використати матеріали кримінальної справи як докази.

Виконання рішення про відшкодування шкоди залежить від сприяння держави, де знаходиться майно порушника.

Матеріали кримінальної справи також можуть бути використані як доказ у будь-якому майбутньому процесі репарацій.

Потерпілий може подати заяву до міжнародного Реєстру збитків для України; для отримання додаткової інформації відвідайте <https://rd4u.co.e.int/en/>. Крім цього, на даний час запроваджується національна система невідкладних проміжних репарацій.

Підтримку постраждалим від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом можуть надати Координаційний центр підтримки потерпілих і свідків Офісу Генерального прокурора України (+38066-311-45-84) і Центри допомоги врятованим (<https://www.help-platform.in.ua/cen-try-dopomogy-vryatovanym/>).